



Akademia Muzyczna

im. Ignacego Jana Paderewskiego  
w Poznaniu

**Wydział Instrumentalny  
Katedra Fortepianu, Organów i Akordeonu**

**PRACA DOKTORSKA**

Łukasz Nowakowski

*Ewolucja idiomu akordeonisty-wirtuoza w kontekście rozwoju  
instrumentarium i repertuaru akordeonowego na przykładzie  
wybranych pozycji literatury XX i XXI wieku*

Praca doktorska napisana pod kierunkiem  
prof. zw. dr hab. Teresy Adamowicz-Kaszuby

Poznań 2019

## Streszczenie

Powyższa dysertacja podejmuje zagadnienie wielopłaszczyznowości przebiegu ewolucji idiomu akordeonisty-wirtuoza w oparciu o historię instrumentu i wybrane przykłady kompozycji z repertuaru akordeonowego XX i XXI wieku. Wybór tematu pracy rozprawy był podyktowany zainteresowaniami i aspiracjami autora.

Wśród zagadnień badawczych znajdują się pytania o genezę dzisiejszego postrzegania artysty-wirtuoza. Interesującym wątkiem jest opis wpływu na zmianę pojęcia wirtuozostwa zdobyczy technologicznych w świecie cyfrowym, wskazanie na znaczenie rozwoju instrumentarium i kompetencji współczesnych akordeonistów w procesie ewolucji tytułowych pojęć.

Egzemplifikację tez postawionych w pracy stanowi pięć kompozycji zarejestrowanych na nośniku CD dołączonym do pracy:

- Rudolf Würthner – *La Campanella* Konzerttetüde über ein Thema Paganini's (1955)
- Bogdan Dowlasz – *Accosoftplay* (2003)
- Petri Makkonen – *Disco-Tango* (2002)
- Barbara Kaszuba – *Splashing sounds* (2015)
- Janusz Stalmierski – *Klif* koncert na akordeon i orkiestrę (2008)

Różnorodność stylistyczna kompozycji demonstruje się w kilku aspektach:

- różności form (etiuda w formie tematu z wariacjami, miniatura instrumentalna, taniec, forma segmentowa otwarta, koncert instrumentalny) i stylów (muzyka tonalna, atonalna, popularno-estradowa, generowana elektronicznie);
- rodzaju instrumentu – cztery utwory zaprezentowane zostały na akordeonie akustycznym, jeden na akordeonie elektronicznym;
- składów wykonawczych – usłyszymy akordeon solo, z orkiestrą oraz z live electronics;
- sposobu rejestracji nagrań – live podczas koncertu oraz studyjne. Interesującym doświadczeniem był proces nagrania kompozycji najnowszej – *Splashing sounds*, polegającej na ścisłej współpracy z kompozytorem przy nagraniu kompozycji na akordeonie cyfrowym z użyciem live electronics. Nagranie warstwy instrumentalnej zostało dokonane z wykorzystaniem możliwości bezpośredniej

rejestracji dźwięku na akordeonie marki Roland.

Opis pracy artystycznej obejmuje wstęp, dwa rozbudowane rozdziały oraz podsumowanie. Rozdział I wprowadza nas w zagadnienia dotyczące tytułowych pojęć w kontekście historii i rozwoju instrumentarium i literatury akordeonowej.

Rozdział II podzielony jest na pięć podrozdziałów stanowiących analizę wybranych pozycji programu artystycznego. Skupia się ona na charakterystyce czynników i elementów wirtuozowskich w obranych kompozycjach i ich wpływu na adekwatną do zamysłu kompozytora interpretację.

W podsumowaniu znajdziemy próbę sformułowania wniosków definiujących postać współczesnego akordeonisty-wirtuoza.

## Summary

The above dissertation deals with the issue of multi-layered evolution of the accordionist-virtuoso idiom based on the history of the instrument and selected examples of compositions from the accordion repertoire of the 20th and 21st centuries. The choice of the subject of the dissertation was dictated by the interests and aspirations of the author. Among the research issues there will be questions about the genesis of today's perception of the artist-virtuoso. An interesting topic is the description of the influence on the change of the notion of virtuosity of technological achievements in the digital world, an indication of the importance of the development of instruments and competences of contemporary accordionists in the process of evolution of title terms.

Five compositions recorded on a CD attached to the work constitute an exemplification of the theses presented in the work:

- Rudolf Würthner – *La Campanella* Konzerttetüde über ein Thema Paganini's (1955)
- Bogdan Dowlasz – *Accosoftplay* (2003)
- Petri Makkonen – *Disco-Tango* (2002)
- Barbara Kaszuba – *Splashing sounds* (2015)
- Janusz Stalmierski – *Klif* concert for accordion and orchestra (2008)

The stylistic diversity of the composition is demonstrated in several aspects:

- a variety of forms (etude in the form of a theme with variations, instrumental miniature, dance, open segmental form, instrumental concert) and styles (tonal, atonal, popular-stage, electronically generated music);
- the type of instrument – four songs were presented on an acoustic accordion, one on an electronic accordion;
- executive composition – We will hear solo accordion, with orchestra and live electronics;
- the method of recording recordings – live during the concert and studio. An interesting experience was the process of recording the latest composition - *Splashing sounds*, consisting in close cooperation with the composer in recording the composition on a digital accordion with the use of live electronics. The recording of the instrumental layer was made with the use of the possibility of direct sound recording on the Roland accordion.

The description of the artistic work includes an introduction, two extensive chapters and a summary. Chapter I introduces us to the issues related to the title concepts in the context of history and the development of instruments and accordion literature.

Chapter II is divided into five subchapters analysing selected items from the artistic programme. It focuses on the characteristics of virtuoso factors and elements in the selected compositions and their influence on the interpretation adequate to the composer's idea.

In summary, we will find an attempt to formulate conclusions defining the figure of the contemporary accordionist-virtuoso.